

YESÂRÎ ÂSİM ARSOY

Osman Nuri Özpekel

Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü İstanbul Tarihi Türk Müziği Topuluğu Ud Sanatçısı

BİYOGRAFİ

Mustafa Yesârî Âsım; Osmanlı fetihleri sıralarında, Konya bozkırlarından Rumeli'ye göç eden, aynı zamanda “Konyar” da denilen göçmenlerden, Şeyh Ömer nâmı ile bilinen, mezar taşı kitâbesi yazmakta üstâd ve ebced hesâbıyla târih düşürme konusunda da ehil bir mürşidin torunu olan Berkofça'lı Ömer Lûtfî Efendi'nin oğludur.

Şeyh Ömer Efendi; kitâbeleri sol eliyle yazdığından “Yesârî”lik bu sûretle Mustafa Âsım'da da irsen tecellî etmiştir. Şeyh Ömer Efendi; Konya'dan göç ederek Kosova bölgesindeki “Prizren” şehrine yerleşti ve burada ileride kendi adıyla anılacak ve tarîki “Nakşibendî” olan bir tekke kurmuştur.

Torunu Ömer Lûtfî Bey, bir müddet sonra âileden ayrılarak Tuna Nehri'nin kuzeyinde bulunan ve küçük bir Türk kasabası olan Berkofça'ya yerleşmiş, bu zat burada uzun zaman kalıp iyi nam saldığından daha sonraları “Berkofça'lı Ömer Lûtfî Efendi” olarak anılmıştır. Ömer Lûtfî Efendi bu sıralarda bir evlilik yapmış, bir süre sonra sona eren bu evliliğinden Ahmed ve İbrâhim isimli iki evlâdı dünyaya gelmiş, bunlardan İbrâhim, İstanbul medreselerinde okuyarak hâfız olmuştur. Doksan üç (1293) harbi de denilen (1877-1878) Osmanlı Rus savaşı başlayınca, Ömer Lûtfî Efendi Berkofça'yı terkederek Makedonya bölgesindeki Drama'ya yerleşmiş, o zamanlar Drama'da âile soyları “Hacı Yaşarlar” olarak bilinen ve “Büyük Türk Oğulları” lâkabıyla tanınan Ahmed Ağa ve eşi Kafes'li Emine Hanım'la tanışarak, bu âilenin kızı Zübeyde Hanım'la Nevrekop'ta evlenmiştir.

Mustafa Âsım, bu evlilikten doğan sekiz çocuğun altıncısıdır. Nâci ve Râci isimli iki çocuk henüz bebekken ölmüşlerdir. Diğerlerine ise, büyüklük sırasına göre: Mehmed Tevfik, Emine Hamdiye, Mahmûd Remzi, Mustafa Âsım, Fatma Bahriye ve Muharrem İhsan ismi verilmiştir. Bu evliliğin dördüncü evlâdı olan Mustafa Âsım; 1312 hicrî, 1896 milâdî yılında, 6 Ağustos günü Drama'da, Namazgâh mahallesinde dünyâya gelmiştir. *(Bu doğum târihi merhum üstâdın kendi ifâdesine istinâden buradaki biyografisine yazılmıştır. Nüfus cüzdanında kayıtlı yıl 1898, Ansiklopedi ve müzik mecmualarında kayıtlı yıl 1900'dür.)*

Nüfus kaydına istinâden; 1319 hicrî, 1905 milâdî yılında, üç sınıf süreli Nazîfî Mektebi'nde, sonra, Beykonağı Rüşdiyyesi'nde eğitim görmüş, sonra da, yatılı olan Yeni İdâdî'ye devâm ederek 1910 (Hicrî 1326) yılında mezun olmuştur. Güzel sesi sebebiyle eğitim aldığı bu okulda ezan okumuş, sonraları İzmir Akhisar Câmîî imamlarında olan dayısı Hacı Hâfız Mehmed Efendi'den, bu yıllarda hıfza da çalışmıştır. Atletik bir vücut yapısına da sâhip olan Mustafa Âsım; sporun çeşitli dallarıyla da meşgul olmuş, güreşte ve koşuda ağabeyleri de dâhil hemen herkesi geride bırakmış, uzun ve yüksek atlamada, yüzmede ve bisiklete binmede de hayli başarılar göstermiştir.

1912 yılında Balkan harbinin başlamasıyla; düşman işgâlinde birkaç gün önce âile, Drama'da bulunduğu bölgeyi o zamanki ilkel şartlarla terketmiş ve El-Mahrusa vapuru ile *Türkiye*'ye göç edip, Adapazarı'na yerleşmiştir.

Sekiz sene Adapazarı'nda ikamet eden âile bu süre zarfında bir otel işletirken, 1920 yılında millî kuvvetler Adapazarı'na gelip otele el koymuş ve zafer sonunda ödemek kaydıyla senet vermişlerdir.

Mustafa Âsım bu yıllarda fiilen mûsikiyle ilgilenmeye başlamış, önce bağlama sonra da o zamanlar dokuz telli denilen divan sazı çalmıştır. Nihayet ud sazında karar kılmış ve Adapazarı Rehber-i Terakkî Mektebi hocalarından Recâî Bey ve Bando mûsîki muallimi Muzikalî Hikmet Bey isimli bir zattan nota hususunda hayli faydalanmıştır. Ayrıca fitrî zekâsı ve yeteneği ile mûsikiye âit temel bilgileri hocalarının yol göstermesi ve şahsi gayretleri ile ikmâl etmiştir.

Müzikle uğraşmasına karşı olan babası birkaç defa udunu kırmıştır. Bu sebeple birkaç zaman eve gelmemiş, geleceği zamanlarda da udunu penceren annesi veya kardeşlerine verip, kendisi kapıdan eve udsuz girmiştir. Bazen babası duymasın diye yüklük denilen büyük dolapta udunu çalıp, hattâ sesi duyulmasın diye udun teknesine bez bağlamıştır.

Yesârî, yâni solak olduğundan, mızrabı sol elle tutup sağ elinin parmakları ile perdeleri basmak suretiyle ud çalmış ve bu icrâ ile plak doldurmak başarısını dahî göstermiştir.

Adapazarı'nda müzikle meşgul olduğu bu milli mücâdele yıllarında bir vatansever olarak Sakarya ve Geyve dolaylarında Çerkez Etem kuvvetlerine çeteci olarak katılmış ve 1917 yılında Antalya'ya geçerek Milli istihbarat adına Loid Triestino isimli bir İtalyan gemi acentesinde kâtip olarak memleket lehine çalışmıştır.

Adapazarı'ndan 1920 yılından İstanbul'un Fâtih semtine göç eden âilesinin yanına 1921 yılında gitmiştir.

1923 yılında İzmit'te mâliye memurluğu yapmış, bu yıllarda bestekâr Fehmi Tokay ile tanışmış ve mûsikiye dâir önemli istişârelerde bulunmuştur. Zeki Ârif Ataergin ile de bâzı dîni ve ilmi mevzuları görüşüp tetebbû etmesi aynı yıllardadır.

Sonra tekrar İstanbul'a dönen Mustafa Âsım, Fâtih'te Muallim İsmâil Hakkı Bey'in yardımcısı İzeeddin Hümâyi Bey'in de içinde bulunduğu bir grupta mûsiki çalışmalarını ciddî surette devam ettirmiştir.

Bütün mûsiki birikimi, aşkı, kabiliyeti ve yüreğindeki yüksek iman ile 1929 yılında bestekârlığa ilk adımını atan Mustafa Âsım, üçüz evlatlarını dediği aşağıdaki eserleri aynı zamanda besteleyerek Türk mûsikisine ebediyen adını yazdırmıştır:

Kedersiz hiç coşar ağlar taşar mı kalb-i nâ-şâdım

Kürdilihicazkâr- Güfte ve Beste: Yesârî Âsım Arsoy

Zavallı kalbimi dinle sana figan eylesin bak

Sabâ- Güfte ve Beste: Yesârî Âsım Arsoy

Geçer her gün bir şirin kız buradan

Nevâ-Güfte ve Beste: Yesârî Âsım Arsoy

O yıllarda bir anda bütün yurttaki ses getiren ve taş plaklara okunarak yayılan bu eserler Mustafa Âsım Bey'i bir anda ilgi odağı hâline getirmiş ve 1930 yılında Colombia müzik şirketi sâhibi mösyö Jak bizzat kendisi ile hatırı sayılır bir telif ücreti karşılığında beş yıllık bir anlaşma yapmıştır. Erenköy'deki mütevâzi evinde hiç bir maddi imkana sâhip olmadan 1992 yılında vefat eden üstâdın elde ettiği bu büyük servetini de o yıllarda mensup olduğu milli teşkilât için için sarfettiği kuvvetle muhtemeldir.

1930 yılında henüz soyadı kanunu çıkmadığı için annesi tarafından gelen Büyük Türkoğulları lâkabı dolayısıyla bu plâklarda ismi Mustafa Âsım Türkoğlu diye kaydedilmiş, 1934 yılında kabul edilen soyadı kanunu ile âilece soyadları Arsoy olarak tescil edilmiş adı Yesârî Âsım Arsoy olarak şöhret bulmaya başlamıştır.

Bu yıllar, eserlerinin başta kendi sesi olmak üzere; Müzeyyen Senar, Safiye Ayla, Münir Nûreddin Selçuk gibi ünlü ses sanatçıları tarafından taş plaklara okunmuş olması O'nun yurt içinde ve yurt dışında şöhretinin artıp Türk müziğindeki gerçek tahtına oturmasını sağlamıştır. Arkadaş grupları ile bazı turnelere de udu ile katılan bestekâr, vâki olan sahne tekliflerinin hepsini gönül yapısına uygun bulmadığı için reddetmiştir.

Yesârî Âsım Arsoy; 1933 yılında bir heyetle ehl-i vukuf (Bilirkişi) olarak Yunanistan'a, 1938 yılında da Batı müziği bilgisini iletirmek ve çok sevdiği çigan müziğini yerinde dinlemek maksadıyla Romanya'nın Bükreş şehrine gitmiş, burada üç ay kalarak genişlemiş mûsiki ufku ile yurda dönmüştür.

1949 yılında Fatih'te tanıştığı Zehra Altuğ ile ilk evliliğini yapmış, fakat kendi tâbiriyle “Evliliğin sanat hayâtını kısırlaştırdığı” gerekçesiyle 1954 yılında bu evliliği sona erdirmiştir. 1954-1955 yılları arasında İstanbul Radyosu'nda stajyer ses sanatçıları yetiştirmek üzere artist öğretmen olarak görev yapmış, 1963 yılında Colombia plak şirketiyle olan anlaşmasına son vermiştir. 1975 yılında aldığı dâvetle İzmir Radyosu'na giderek kısa bir müddet oradaki stajyer ses sanatçılarına dersler vermiştir.

1977 yılında elli senelik gönül bağı olan Suzan Arsoy ile evlenen üstâd bundan sonra Erenköy'deki evinde hiçbir ücret almadan yetenekli bulduğu öğrencilere eserlerini meşke başlamış, 1991 yılında “Devlet Sanatçısı” ünvanını almış, 18 Ocak 1992 yılında geçirdiği bir kalp krizi sonucu dünyâ hayatına vedâ etmiştir.

1954 yılından vefâtına kadar 38 yıl neredeyse yanından ayrılmayan ve “ Benim mânevi evlâdım” dediği Dr. Bülend Gündem; hocasının vefâtından bir yıl önce izin alarak, vefâtından sonra onun adına “Dâr'ül İlhâm Yesârî Âsım Arsoy'u Yaşatma Derneği” isimli bir dernek kurmuş, aksatmadan her yıl eserlerini icrâ ettiği konserler tertip etmiş, ölümünün beşinci, onuncu, on beşinci ve yirminci yılında da özellik arzeden anma konserleri vermiştir.

Yine üstâdın vefâtından hemen sonra Dr. Bülend Gündem, İsmâil Hakkı Özkan, Fâtih Salgar ve Osman Nuri Özpekel bir komisyon kurup 4 yıl süreyle ortak çalışmak suretiyle Yesârî Âsım Arsoy- Hayâtı ve Eserleri isimli bir kitap yayınlamışlardır.

ŞÂİRLİĞİ VE ŞİİRLERİ

Yesârî Âsım Arsoy; bestelediği 232 adet şarkının 200 tânesinin güftesini kendi yazmış, sâdece 32 tânesinin güftesini başka şâirlerden seçmiştir. Aruz, hece ve serbest vezinlerin bütün detaylarına, kafiyenin bütün çeşitlerine hâkim olarak ve büyük ilhâmının verdiği bu kuvvetle Türk mûsikisi repertuarında bir benzeri olmayan tek örnektir diyebiliriz. Şarkı güftesi ile şiir arasında büyük fark olduğu mâlumdur. Ama en güzel şarkı güftelerini en büyük bestekârlar yazmışlardır. Bu bakımdan onların yazdığı güfteler bazen şiirlerden de etkilidir.

Yesârî Âsım Arsoy, hem çok iyi bir güfte yazarı, hem de kuvvetli bir şâirdir.

“Eş'ârım” diye nitelendirdiği şiirleri yukarıda zikredilen kitapta yayınlanmıştır. Bunlar “Koşma” tarzında üç şiir, “İstanbul Vafında” isimli bir şiir, “Halîlem” (hanımım) dediği Suzan Arsoy için yazdığı “Ada'dan Mülhem” isimli bir şiir ve diğer münferit şiirlerdir.

O'nun şâir yönünü ve edebiyata olan ilgisini Dr. Bülend Gündem şöyle anlatıyor:

“Bestelerinde olduğu gibi, güftelerinde de seneler sonra kendisini rahatsız eden bir taraf bulursa, onu derhâl değiştirir veyâ mükerrer kısımlara değişik bir mısra bularak eseri renklendirir ve bu mısra'ya göre nağmede değişiklik yapardı.

Divan Edebiyatı şâirlerinden Nedîm'i çok beğenir ve şiirlerini devamlı okurdu. Bunlardan bir kısmını da bestelemiştir.

Ziyâ Paşa'dan bâzı vecizeleri tekrarlar, Tevfik Fikret'in -Peri-i şiirime- isimli manzûmesini dilinden düşürmezdi.

Fuzûlî, Ahmet Hâşim, Yahyâ Kemâl Beyatlı, Mehmed Âkif Ersoy ve Râbia Hâtun sohbetlerinde devamlı anlattığı şâirler idi. Süleyman Vehbi Efendi'nin: -Acaba şimdi kimi şâd eyler mısra'ı- ile başlayan uzun manzumesini ezber okur âdeta bir beyin jimlastığı yapardı. Konuşması gibi bambaşka, büyüleyici bir şiir okuyuşu vardı.

Refik Hâlîl Karay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Abdülhak Şinâsi Hisar ve Yaşar Kemâl onun hayran olduğu yazarlardı. Nilgün, Selma, İnce Memet gibi eserlerin bazı pasajlarını ileri yaşına rağmen ezber söyler ve beni hayretler içinde bırakırdı.

BESTEKÂRLIĞI

“Rabbim beni bu dünyaya bestekârlık vazifesi ile yolladı, ben de bu vazifeyi yerine getirmek için elimden gelen bütün gayreti sarfettim. Çok şükür ona ihânet etmedim.”

Yukarıdaki özlü cümle, Yesârî Âsım Arsoy'un bu satırların yazarına bizzat dikte ettiği bir cümledir. Bu bakımdan “Bıkr-i mazmun” ve “Sehl-i mümteni” kavramları bestekârlık ve şâirlik konusunda üstâd için her zaman birinci planda yer almıştır.

Şeyh Galib'e âit olan aşağıdaki:

“Tarz-ı selefte takaddüm ettim
Bir başka lûgat tekellüm ettim”

Beyti de, bestekârlığı için her zaman söylediği bir vecizedir. Bu bakımdan bir kuyumcu titizliği ile elindeki ham madeni en iyi şekilde nasıl işleyeceğini büyük bir titizlikle simyâcı gibi araştırmıştır. Bir bestekâr olarak, Dede Efendi'den Selâhaddin Pınar'a kadar olan hayranlığını her zaman tekrarlayan ve dilinden onların eserlerini düşürmeyen hem klasik hem de modern olduğunu böylece isbât eden büyük bir san'atkârdır.

Yesârî Âsım Arsoy'un vefâtından sonra yukarıda bahsi geçen komisyon tarafından tesbit edilebilen 240 adet bestesi vardır. Bâzi çok güzel eserleri, kendi isteği ile kitabında yayınlanmamıştır. Zîrâ onları anlaşma yaptığı müzik firmasının isteği üzerine bestelediğini ve kendisine yakıştırmadığını beyân etmiştir. Kendi isteği ile yayınlanmayan şarkıları ile eserlerinin sayısı 250'yi aşkındır.

Bu eserlerin sekiz tanesi “Saz Eseri” formundadır. 232 şarkısının sözlerinin şiiirlerinin 33 adedinin dağılımı şöyledir:

Zühdü Paşa damâdı İhsan Bey: 8
Nedim: 5
Fıtnat Duyar: 3
Nâhit Hilmi Özeren: 3
Fâruk Nâfiz Çamlıbel: 1
Mustafa Reşit Bey: 1
Necdet Atılğan: 1
Celâdet Barbarosoğlu: 1
Sıtkı Angınbaş: 1
Râbiâ Hâtun (İsmâil Hâmi Dânişmend 1899-1967): 1
Şükûfe Nihâl: 1
Ahmet Râsim Bey: 1
Ali Hâdi Okan: 1
Tahsin Banguoğlu: 1
Hamid Refik Bey: 1
Gıyaseddin Akdeniz: 1
Lâ Edrî: 2

Yukarıdaki listeden anlaşılacağı üzere, merhûm bestekâr şiiirlerini seçtiği şâirler husûsunda da hayli titiz davranmış, hatıra gönüle istinâden gönül tercihi dışında bir tercihte bulunmamıştır. Yukarıdaki listede adı geçen şâirler döneminin en ünlü ve kendini isbat etmiş sanatçılarıdır. Aşağıda merhûm bestekârın en bilinen eserlerinden bâzılarının listesi verilmiştir:

Acem Kürdî: O güzel Temmuz akşamlarında sen
Gerdâniye: Bahar olur yaz olur
Hicâz: Açmazsan eğer kalbime sen yâre-i hicrân
Hicâz: Al goncayı veremedim yar yüksekte eremedim
Hicâz: Gamsız yaşarım eğlenirim
Hicâz: Sazlar çalınır Çamlıca'nın bahçelerinde

Hüseynî: (Güftekârı Lâ Edrîdir): Fâriğ olmam, Yeniköy’de bir kız gördüm
Hüzzam: Ümitlerim hep kırıldı, Dün gece bir şûhun, Ömrüm seni sevmekle, Yine kalbim coşar
ağlar, Yar yolunu kolladım
Kürdilihicâzkâr: Aşkım Yeniköy, Bir Harbiye’li, Kedersiz hiç coşar ağlar, Ömrümce o saf
aşkını, Uçsun Ada’dan, Yaz gecelerinde
Nevâ: Geçer her gün bir şirin kız
Nihâvend: Sonbahârı bir genç kızla Hisarlar’da geçirdim, Çamlarda şafak rengi gibi, Sâhilde o
hoş bûseleri
Nikriz: Yalova’nın şen kızın
Rast: Perîşân saçların
Sabâ: Seni herkesten kıskanıyorum
Sûzidil: Yüz yıl o güzel gözlere baksam
Sultâniyegâh: Biz Heybeli’de her gece mehtâba çıkardık
Sûzinâk: Ayrı düştüm sevgilimden
Şedaraban: Su çiçeği
Tâhir: Bir ceylana pusu kurdum
Uşşak: Menekşe gözler

Mısrâları ile başlayan ve şiirleri kendisine ve başka şâirlere de âit olan şarkıları hiç şüphesiz,
O’nun fenâ ve beka âleminde ebediyyete kadar gönüllerde ve ruhlarda yaşamasına vesîle
olacaktır.

Müzikolog İsmâil Hakkı Özkan bir yazısında üstâdın bestekârlığını şöyle ifâde etmiştir:

*“Yesârî Âsım Arsoy, yüzyılımızın yetişmiş ve eserlerinde çok bâriz üslûb imzâsı bulunan birkaç
bestekârdan biridir. Bu özelliğini herşeyden önce belirtmek gerekir. Onun herhangi bir şarkısı
icrâ edilirken, mûsikiye sâdece kulak âşinâlığı olan bir dinleyici bu eserin Yesârî Âsım Arsoy’a
âit olduğunu anlayabilir. Nitekim bunun örnekleri zaman içinde görülmüştür.
Yesârî Âsım Arsoy, otuzlu yıllardan bu yana en önde gelen bir şarkı bestekâridir. Hacı Ârif Bey
ile başlamış olan romantik ekolün sözlü mûsikîde âdetâ tek ifâde aracı durumunda bulunan
“Şarkı” formunu çok çeşitli biçimleriyle Yesârî Âsım Arsoy da kendi mûsikî anlayışı ve üslûbu
çerçevesinde geliştirerek kullanmıştır. Altmış yılı aşan bestekârlığı süresi boyunca müziğimize
hediye etmiş olduğu 250 civârındaki ve büyük bir kısmını da titizliğinden dolayı maâlesef
beraberinde götürdüğü birbirinden güzel ve pek çoğu hâfızalara nakş olmuş şarkılarında, derin
bir romantizm ve lirizmin hâkimiyeti bu eserlerin başlıca özelliğini oluşturmaktadır. O’nu
eserlerindeki bu özellik hiç şüphesiz:*

*“Üslûb-ı beyân aynıyle insan” mısra’ının çok açık bir tezâhüründen ibârettir. Çünkü Yesârî
Âsım Arsoy gerçekten san’atkâr doğmuş bir insan olarak bütün varlığı ile romantik ve lirik bir
yaradılışa sâhip, daha kısa bir ifâde ile coşkun bir âşık olarak var edilmişti.*

Mânevî evlâdı Dr. Bülend Gündem de bestekârlık yönü için şunları yazmıştır:

*“Eğer ilhâm geldiyse ve gönlü istemişse çalışmaya başlardı. Buna “sünûh etti” derdi. İlhâmının
yeri ve zamanı yoktu, fakat sessizlikten hoşlanırdı. Ekserî melodiyi mırıldanarak arar, karar
verdiği melodileri küçük nota defterine işlerdi. Yazar, bazen yazdıklarını karalar, bazen de
seçtiği bir tânesinin üzerinde çalışırdı. Bu titiz çalışmanın senerce sürdüğü vâki idi. Bu hususta
tam bir kuyumcu hassasiyeti gösterir, elindeki zîneti nasıl en iyi şekilde vitrine koyacağını
araştırırdı. Zemin, nakarat veyâ miyanda en ufak bir pürüz görse, güftede rahatsız edici bir
kelimeyi seneler sonra bile farketse, san’atkâr gönlü râzi olmaz, sonunda oraya en iyisini bulup
yakıştırırdı. San’at deyince şöyle bir durur:*

“San’at uygun düşürmek ve yakıştırmaktır.” Derdi.

Buradaki uydurmak, bir nevi yaratıcılık, yakıştırmak ta, kompozisyonudur.”

SES SANATÇISI YESÂRÎ ÂSİM ARSOY

Amatör bir müzisyen olarak kendisini taş plaklarda tanıdığım 1977 yılından, profesyonel bir müzisyen olarak kendisiyle tanıştığım 1981 yılından vefâtına kadar Türk mûsikîsinde dinlediğim ve hayran olduğum ender erkek ses san'atçısılarından biri olarak tasvir edebileceğim Yesârî Âsım Arsoy; ses rengi, ses genişliği, sesini ifâde tarzı, sesindeki okuyuş santimentalizmi, ruha tesir edebilme kabiliyeti ve üslûbu açısından büyük mükemmeliyete hâiz idi.

Hayâtı boyunca şöhrete yan gözle bile bakmamış, ama istese en büyük şöhret ve servet sâhibi olabilecek Türk mûsikîsinin müstesnâ bir sanatçısı olan ondan başka bir insanı târih yazamaz. “Şöhret âfettir” sözünü düstûr edinen bu yüce şahsiyyet, gıpta ettiği sanatkâr için dilinden düşürmediği şu vecize ile anılmalıdır: “Meşhûr olmaktan ziyâde san'atkârım.”

Dr. Bülend Gündem, hocasının bu konudaki çalışmaları için şunları ifâde etmiştir:

“ Evvelâ, renkli bir sesi vardı. Pest perdeleri hayli kuvvetli idi. Kreşendo ve dekresendoları sesi ile her zaman yerinde kullanır ve mükemmel surette yapar, enteresan vurgular ve gisandolarla eseri mükemmel sûrette süslerdi. O okuduğu zaman, tek bir insan değil de, sanki o eser bir orkestra refâkatinde icrâ ediyor intibâ'ı almışımıdır. Okurken bir harfe bile şiddetle dikkât ederdi. Evde devamlı ses tâlimleri yaparak, pest ve tiz seslerini çalıştırır, bir nevi idman yaparsı. Akort düdüğünü yanından ayırmaz, sesini kontrol ederdi. ”

O'nun ses sanatkârlığı hakkında Müzikolog İsmâil Hakkı Özkan şunları yazmıştır:

“Yesârî Âsım Arsoy, un bestekârlığı yanında, bir ses san'atçısı olarak değerlendirmesinin yapılması, üzerinde önemle durulması gereken bir diğer konudur. Bu konuda her şeyden evvel ifâdesi icâb eden ise, O'nun kimseye benzemeyen ses cinsi ve kalitesidir. Pestlerde ve tizlerde aynı sonoriteye sâhip, tessitürü geniş, insanda sanki derinden ve başka bir âlemden geliyormuş hissi uyandıracak şekilde göğüste, sinüslerde, yutakta yankılar yaratarak çıkan çok etkili yüksek bariyon diyebileceğimiz, rezonanslı ve pürüzsüz sesi ender rastlanan seslerdendir. Nitekim, benzerini bugün ve gelecekte dahî gösterebilmek pek mümkün değildir. Bu ses 96 yaşında hayâta vedâ ettiği güne kadar, tamâmen özelliklerini muhâfaza ederek devâm etmiştir ve kendisi o yaşına rağmen rahatlıkla “Bolâhenk” akordundan okuyabiliyordu. Fakat kendisini hiç bir zaman ses san'atçısı olarak telâkkî etmemiştir. Böyle hârikulâde bir sese sâhip olmasına rağmen, onu sâdece kendi eserlerini okumaya hasretmiş, kendisine büyük paralar teklif ederek sahneye çıkarmak isteyenlere her zaman red cevabı vermiştir. Üstelik bu reddediş kendisinin ihtiyâcı olmamasından değildir. Bu tutumunun başlıca sebebi, san'atçı; paranın hizmetine sokmayı asla kabûl edemeyecek derecede ulvi bir mefhûm olarak görmesi ve daha evvelce ifâde edildiği gibi, kendisine Allâh'ın ihsanı olduğuna inandığı bu san'at nîmetini para ile alınır satılır bir mal seviyesine düşürmeyi Rabb'ine bir ihânet olarak kabûl etmesidir. Üstâdın okuyuş tavrı da çok husûsî ve kendine mahsus bir özellik taşımaktadır. Bu okuyuşta dikkati çeken ilk unsur, O'nun gündelik konuşmasında da olduğu gibi, diksiyon mükemmelliğidir. Bu mükemmellik sâdece söylediğinin kolayca anlaşılması değil, bunun yanında her harfin çıkış noktasına tam bir sadâkât ve her harfin, her hecenin süre bakımından tam olarak hakkının verilmesi sûretiyle meydana gelen bir diksiyondur ki, bu şekilde telaffuz ettiği her kelime de ayrı bir âhenk taşımaktadır. O'nun ses icrâsındaki bu mükemmelliği kaynağını; hiç şüphesiz Türkçeye olan hâkimiyeti ile, san'atçı kişiliğinden almakta idi.

İsmâil Hakkı Özkan'ın, üstâdın vefâtı için yazdığı 26 beytlik mersiye'nin son beyti aşağıda verilmiştir. Bu beyt tâmiyeli târih ihtiva etmekte ve “Rahmet” kelimesi ile “Hû” kelimesinin üç adedinin toplamı, son mısra'ın harflerine eklenince Hicrî 1412- Milâdî 1992 senesi çıkmaktadır: “Rahmet” ile üç “Hû” sesi geldi gece Hakk'dan
“Allah diye secde ederek göçtü Yesârî”

DÎNÎ VE TASAVVUFÎ YÖNÜ:

Yesârî Âsım Arsoy'un bir de dîni ve tasavvûfî yönü vardır ki, bu yönünü her zaman sâdece yakınında olanlar idrâk edebilmiş ve anlamışlardır. Henüz çocukluk yıllarından îtibâren aldığı islâm terbiyesini bütün hayâtı boyunca muhâfaza ederek ve müktesebâtına şahsî gayret ve ilm-i ledünni ile haddinin üzerinde feyz ilâve etmiştir. Kuran-ı Kerîm'i bir hâfız sıfatı ile hıfz etmemiş olmasına rağmen günlük sohbetlerinde her zaman mevzû ile alâkalı âyet ve sûreleri ezber okuyarak örnekler vermesi, her hangi bir tarîkate mensûb olmadan Peygamberimize olan büyük mahabbet ve merbûtiyeti, etrâfındaki her müslüman veyâ gayr-i müslimi namaza, oruca, güzel ahlâka, riyâsızlığa dâvet etmesi onun Allah katındaki en yüksek hizmetleridir. Bütün ömrünce yaşadığı tevafuk addedilebilecek hâdiseler onun hakkında yazılan ve kaynak olarak gösterdiğimiz kitapta mevcuttur.

Kaynakça:

Yesârî Âsım Arsoy, Hayatı ve Eserleri, Heyet: Dr. Bülent Gündem-İsmâil Hakkı Özkan-Fâtih Salgar-Osman Nuri Özpekel 1995 Özal Matbaası İstanbul
Yılmaz Öztuna Türk Mûsikisi, Ansiklopedik Sözlük. II. Basım, Orient Yayınları, Mayıs 2006 Ankara
Onur Akdoğu, Yesârî Âsım Arsoy, İzmir Ege Üniversitesi 1992
Yirminci Yüzyıl Türk Mûsikisi, Mustafa Rona, 1970 Türkiye Basımevi, III. Basım
Hoş Sadâ, İbnülemin Mahmud Kemâl İnal, İstanbul 1958 Maârif Basımevi
Türk Mûsikisi tarihi, Dr. Mazmi Özalp, Milli Eğitim Basımevi İstanbul 2000
Vural Sözer, Müzik, Ansiklopedik Sözlük, 4. Basım, Remzi Kitabevi İstanbul, Mart 1996
Fotoğraf arşivi: Dr. Bülend Gündem